

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

विश्वशांति Vishwashanti Vruttant

अंक : २

ऑक्टोबर २०१८

परमपूज्य श्री. प्रभाकर सरदेशमुख महाराज

महाराज - योगशास्त्र

परमपूज्य सरदेशमुख महाराजांच्या व्यक्तिमत्वाचे एक महत्वपूर्ण अंग म्हणजे त्यांचा योगशास्त्राचा गाढा अभ्यास. योगशास्त्रासारखे गहन शास्त्र महाराज अगदी सहजतेने समजावून सांगत. योगशास्त्रावरचे महाराजांचे विचार ऐकणे हा देखील एक 'दुर्घाशक्तरा' योग असे.

योगशास्त्राच्या अभ्यासकासाठी शरीर व मनाची शुद्धता बाळगणे ही पहिली पायरी, असे महाराज सांगत. मनाची शुद्धता व निर्मळता राखण्यासाठी वाईट विचारांना टाकून देऊन चांगल्याची कास धरा असे महाराजांचे म्हणणे असे.

महाराजांच्यानुसार त्यापुढची पायरी म्हणजे मनात उत्पन्न झालेले विचार म्हणजे इच्छा की वासना ? हे समजून घेणे. या दोन्ही शब्दांचा अर्थ 'हवसं वाटणे' असाच आहे. परंतु यातील भेद समजून घेण्यासाठी मनात इच्छा उत्पन्न झाल्यावर निसर्गाचे संकेत स्पष्ट होईपर्यंत थोडे थांबायचे. 'वासना' असेल तर ती फोल ठरते. 'इच्छा' असेल तर परमेश्वराचा प्रसाद फळाला येतो आणि दुप्पट आनंदाने इच्छापूर्तीचा क्षण आपण लुटू शकतो. ही थांबण्याची कला साधणे म्हणजे परमपूज्य सरदेशमुख महाराजांचा योग. जिथे हा थांबण्याचा संयम साधला जातो, तेथे योग आपोआपच प्रगट होतो.

'योगशिचत्तवृत्ति निरोधः' असे सांगणाऱ्या पतंजलीच्या योगाचाही हाच पाया आहे. एकदा हे संयमाचे साध्य निश्चित झाले की मग ज्ञानयोग, आसने, प्राणायाम असे अनेक मार्ग सापडत जातात, आणि मग मनाची 'न-मनावस्था' असणारा योग आपोआपच साध्य होतो. योगभ्यसकाने नियमित शुद्ध स्वरात योगसूत्रे म्हणावीत हा महाराजांचा आग्रह असे. नियमित योगसूत्रांचे पठण केल्याने या सूत्रांचे शब्द स्वतःच आपला अर्थ उलगडून दाखवतात असे महाराज म्हणत.

महाराजांच्या या वैशिष्टपूर्ण ज्ञानदानाच्या पद्धतीमुळे योगशास्त्रासारखे कठीण शास्त्रही सोपे होऊन जाई.

महाराज आणि अंधश्रद्धा

परमपूज्य सरदेशमुख महाराज हे जटा, भगवी कफनी, जपमाळ या पारंपारिक चौकटीत न बसणारे महाराज होते. अंधश्रद्धेविषयी महाराजांची कणखर व स्पष्ट भूमिका होती. महाराजांच्या विचार प्रणालीत दुबळेपणामुळे निर्माण होणाऱ्या भाबड्या अंधश्रद्धेला थारा नव्हता. माणसाच्या मनाला श्रद्धेपोटी का होईना क्षणभर दुबळेपणाचा स्पर्श होऊ नये याची महाराज सदैव खबरदारी घेत असत.

'सेवा' या संकल्पनेचा चुकीचा अर्थ अंधश्रद्धेस कारणीभूत होतो हे महाराजांनी जाणले होते. महाराजांच्या मते सेवा म्हणजे परिप्रश्नेन सेवया। स्वतःच्या प्रगती संबंधाने गुरुला प्रश्न करणे हीच गुरुसेवा असे महाराज सांगत. व्यक्तीपूजा व प्रसिद्धीपासून कायम दूर रहाणारे महाराज, शिष्यांच्या आतिक उन्नतीसाठी सतत झटत असत. श्रद्धा ही नेहमी डोळस असावी, त्यामागे शास्त्रीय दृष्टिकोन असावा असा महाराजांचा नेहमीच आग्रह असे. नास्तिक माणसाबद्दलही महाराजांना तेवढाच जिहाळा वाटे, कारण त्यांच्या प्रामाणिकपणात महाराज परमेश्वराला पहात असत.

नामसाधना, जपजाप्य, ग्रंथपारायण अशा साधन उपासनेपेक्षा आपल्या वाटयाला ईश्वरी इच्छेने प्राप्त झालेले कर्म निष्ठेने, सदाचाराने आचरण्यावर त्यांचा भर असे.

भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँन्ड रिसर्च सेंटर आयोजित “Cancer Survivors Day” कार्यक्रम

जून महिन्यातील पहिला रविवार हा देशात व परदेशात 'Cancer Survivors Day' म्हणून साजरा केला जातो. कॅन्सरमुक्त रुग्णांचा आनंद व्यक्त करण्यासाठी, त्यांच्या कॅन्सरसंघर्षातून नुकत्याच कॅन्सरचे निदान झालेल्या कॅन्सरग्रस्त रुग्णांना प्रेरणा देण्यासाठी तसेच समाजातील कॅन्सरविषयक गैरसमज दूर करण्यासाठी राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवर हा दिवस साजरा केला जातो. म्हणूनच या दिवसाच्या निमित्ताने रविवार, दिनांक ३ जून २०१८ रोजी भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अँन्ड रिसर्च सेंटर (ICTRC) तरफे वाघोली, पुणे येथे एका विशेष कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.

कार्यक्रमाला लोकप्रिय खासदार श्री अनिल शिरोळे उद्घाटक तसेच टाटा हॉस्पिटल संलग्नित ”अड्डवान्स सेंटर फॉर ट्रीटमेंट, रिसर्च अँन्ड एज्युकेशन इन कॅन्सर (ACTREC)”, च्या संचालिका डॉ. शुभदा चिपळूणकर प्रमुख पाहुण्या म्हणून लाभल्या होत्या. हाफकिन इन्स्टिट्यूटच्या संचालिका डॉ. निशिगंधा नाईक, मोलेक्युलर बायोलॉजी व सेल बायोलॉजी तज्ज्ञ डॉ. रजनी भिसे, ICTRC च्या संशोधन सल्लागार डॉ. सुधा गांगल, नॅशनल केमिकल लॅबोरेटरीच्या ज्येष्ठ संशोधिका डॉ. विद्या गुप्ता, नॅशनल युवा कोऑपरेटिव सोसायटी लिमिटेडचे अध्यक्ष श्री. राजेश पांडे, ICTRC चे ऑन्कोलॉजी डायरेक्टर डॉ. अरविंद कुलकर्णी, भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टचे अध्यक्ष व ICTRC चे रिसर्च डायरेक्टर डॉ. सदानंद सरदेशमुख इ. मान्यवर उपस्थित होते.

या कार्यक्रमाची सुरुवात श्री अनिल शिरोळे यांच्या हस्ते दीपप्रज्वलन तसेच आयुर्वेदाचे आद्य दैवत भगवान धन्वन्तरीपूजन व स्तवनाने झाली. ICTRC, मुंबई केंद्रात उपचार घेतलेल्या कॅन्सरमुक्त रुग्णेने स्वागतगीत सादर केले. कार्यक्रमाचे उद्घाटन करताना माननीय

खासदार श्री. अनिल शिरोळे यांनी भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित ICTRC च्या कार्याची प्रशंसा केली व संस्थेच्या पुढील वाटचालीस शुभेच्छा दिल्या. डॉ. अरविंद कुलकर्णी यांनी परमपूज्य सरदेशमुख महाराजांच्या कॅन्सर संशोधन प्रकल्पामागची भूमिका विशद केली व हा कार्यक्रम म्हणजे आनंददायी अनुभव असल्याचे सांगितले. डॉ. रजनी भिसे यांच्या हस्ते ICTRC च्या कॅन्सर रुग्णांसाठी वैद्यकीय तपासण्या व पंचकर्म चिकित्सेसाठी २५ टक्के सवलत असणा-या हेल्थकार्डचे अनावरण करण्यात आले. हाफकिन इन्स्टिट्यूटच्या संचालिका डॉ. निशिगंधा नाईक यांनीही कार्यक्रमाला उपस्थित सर्व कॅन्सर सरव्हायवर्सच्या कणखर व सकारात्मक वृत्तीचा गौरव केला. प्रमुख पाहुण्या डॉ. शुभदा चिपळूणकर यांनी कॅन्सरशी यशस्वी लढा दिलेल्या व कार्यक्रमास उपस्थित सर्व कॅन्सर सरव्हायवर्सच्या लढाऊ वृत्ती व धीरोदात्तपणाबद्दल प्रशंसोद्घार काढले.

डॉ. अरविंद कुलकर्णी व डॉ. सुधा गांगल यांच्या हस्ते प्रमुख पाहुण्या डॉ. शुभदा चिपळूणकर यांचा सत्कार करण्यात आला. डॉ. शुभदा चिपळूणकर यांच्या हस्ते खासदार श्री. अनिल शिरोळे यांचा सत्कार करण्यात आला. ICTRC च्या डेप्युटी डायरेक्टर डॉ. विनीता देशमुख यांनी डॉ. निशिगंधा नाईक यांचा सत्कार केला. या कार्यक्रमाला ICTRC च्या गेल्या २४ वर्षांच्या वाटचालीत बहुमोल सहकार्य करणारे पत्रकार मित्र मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या निमित्ताने डॉ. सदानंद सरदेशमुख यांच्या हस्ते त्यांचा शाल व श्रीफळ देऊन सत्कार करण्यात आला. या उद्घाटन सोहळ्याचे सूत्रसंचालन भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टचे विश्वस्त डॉ. सुश्रुत सरदेशमुख यांनी केले.

या कार्यक्रमाच्या निमित्ताने डॉ. शुभदा चिपळूणकर यांच्या हस्ते गेल्या २४ वर्षातील ICTRC च्या आयुर्वेदिक चिकित्सेचा लाभ झालेल्या व आता गुणवत्तापूर्ण आयुष्य जगणा-या १४३ कॅन्सर सरव्हायवर्सच्या मनोगतांचे एकत्रित संकलन असणारे “स्टोरीझ ऑफ कॅन्सर सरव्हायवर्स” हे पुस्तक प्रकाशित करण्यात आले. ICTRC च्या असिस्टेंट डायरेक्टर डॉ. वासंती गोडसे यांनी या पुस्तक निर्मितीमागची भूमिका विशद केली.

द्वितीय सत्राला सुरुवात करण्यापूर्वी ICTR C च्या वाटचालीचा आढावा घेणारा लघुपट दाखविण्यात आला.

यानंतर द्वितीय सत्रात, ICTR C च्या आयुर्वेदिक चिकित्सेचा लाभ झालेल्या कॅन्सर सरक्षायवर्सच्या अनुभव कथनाचा विशेष कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. या सत्राची सुरुवात चित्रलेखा या लोकप्रिय साप्ताहिकाचे संपादक श्री. ज्ञानेश महाराव यांच्या अनुभव कथनाने झाली. श्री. ज्ञानेश महाराव यांनी भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टच्या वाघोली येथील ICTR C च्या कार्यामागील परमपूज्य सरदेशमुख महाराज व त्यांच्या परिवाराच्या भरीव योगदानाबद्दल गौरवोद्घार काढले. त्यांनी १९९४ साली आपल्या १० वर्षांच्या कॅन्सरग्रस्त आजीला कॅन्सर संशोधन प्रकल्पातील आयुर्वेदीय चिकित्सेने झालेला लाभ मनोगतातून व्यक्त केला व ICTR C च्या पुढील वाटचालीसाठी शुभेच्छा दिल्या. समन्वयात्मक कॅन्सर चिकित्सेमुळे आता गुणवत्तापूर्ण आयुष्य जगणा-या अनेक कॅन्सर सरक्षायवर्सनी आपली हृदयस्पर्शी मनोगते कथन केली. परदेशी कॅन्सर सरक्षायवर्सनी तसेच काही कारणामुळे कार्यक्रमास अनुपस्थित असलेल्या कॅन्सर सरक्षायवर्सनी क्विडिओ विलपद्वारे संवाद साधला. आमाशय कॅन्सरने मृत्युमुखी श्वानास केमोथेरेपीच्या दुष्परिणामांची तीव्रता कमी करण्यासाठी व आयुर्मान वाढविण्यासाठी आयुर्वेदीय चिकित्सेचा झालेला लाभ तिच्या पालकांनी दृक्-श्राव्य माध्यमरूपी क्विडीओ विलपद्वारे कथन केला. त्यांचे हे हृद्य अनुभवकथन केवळ मानवालाच नव्हे तर अखिल प्राणिजगताला उपकारक अशा आयुर्वेद शास्त्राचे योगदान अधोरेखित करणारे ठरले. या सत्राचे सूत्रसंचालन ICTR C च्या डेप्युटी डायरेक्टर डॉ. विनीता देशमुख व असिस्टेंट डायरेक्टर डॉ. वासंती गोडसे यांनी केले.

कार्यक्रमाच्या तृतीय सत्रात कॅन्सर सरक्षायवर्सच्याच्या गायन, काव्यवाचन इ. विविध कलाविष्कारांचे सादरीकरण करण्यात आले. या कार्यक्रमाच्या निमित्ताने कॅन्सर सरक्षायवर्सच्या चित्रकला, वारली चित्रकला, हस्तकला, अन्न उत्पादने, लेख, कविता अशा अनेक कलाविष्कारांचे प्रदर्शनही भरविण्यात आले होते. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन डॉ. निशिंगंधा नाईक यांनी केले.

डॉ. सरदेशमुख यांनी ICTR C च्या कार्यातील योगदानाबद्दल पुणे, मुंबई, नाशिक, कोल्हापूर, सोलापूर, औरंगाबाद, नवी दिल्ली या सर्व केंद्रातील सहभागी वैद्यवर्ग व सहाय्यक कर्मचारीवर्गाचे कौतुक केले. तसेच यापुढेही कॅन्सरग्रस्त रुग्णांसाठी अधिकाधिक उत्तम कार्य करण्याचे बळ लाभूदे ! अशी इच्छा व्यक्त केली.

ICTRC तर्फे जनप्रबोधनार्थ “कॅन्सर - आयुर्वेद” विषयक प्रदर्शनाचेही आयोजन करण्यात आले होते. त्याचबरोबर भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्टर्फे प्रकाशित पुस्तके, पथ्यकारक आहार कल्पना यांचे स्टॉल्स विक्रीसाठी उपलब्ध होते. तसेच अर्थव नेचर हेल्थकेअर प्रायव्हेट लिमिटेडची औषधेही विक्रीसाठी उपलब्ध होती.

ICTRC, पुणे केंद्रात उपचार घेतलेल्या कॅन्सरसुक्त रुग्णेच्या सुश्राव्य पसायदानाने कार्यक्रमाचा समारोप झाला.

आरोग्य तपासणी शिबीर

संस्कृति आंतरराष्ट्रीय शाळेत दिनांक १३ ऑगस्ट २०१८ ते १६ ऑगस्ट २०१८ या काळात भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित आयुर्वेद महाविद्यालयाने आरोग्य तपासणी शिबीर आयोजन केले होते. या शिबीरात एकूण १२०० विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी करण्यात आली. वैद्य उमेश धायबर, वैद्य प्रियंका बुर्डे, वैद्य सीमा जोशी यांनी विद्यार्थ्यांची तपासणी केली तर वैद्य विठ्ठल बीराजदार, वैद्य राकेश कंद, वैद्य पूजा थोरात, वैद्य वैशाली चौधरी यांनी सहाय्यक म्हणून काम पाहिले.

**भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित केशव
आबाजी इंग्लिश स्कूलला आय.एस.ओ. मानांकन**

केशव आबाजी इंग्लिश स्कूलला यशवंत पत्की यांच्या हस्ते
आय.एस.ओ. मानांकन प्रदान करण्यात आले. यावेळी डॉ. सदानंद
सरदेशमुख, सौ. गीतांजली सरदेशमुख, श्री. शिरीष सरदेशमुख.

अक्कलकोट तालुक्यातील तडवळ येथील भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट संचालित केशव आबाजी इंग्लिश स्कूलला आय.एस.ओ. मानांकन यशवंत पत्की यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आले. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष डॉ. सदानंद सरदेशमुख, प्राचार्या सौ. गीतांजली सरदेशमुख यांच्यासह शिक्षक, शिक्षिका व विद्यार्थी उपस्थित होते.

याप्रसंगी ऑलिम्पियाडमध्ये यश मिळविलेल्या विद्यार्थ्यांचा शिरीष सरदेशमुख यांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला.

लिहू अर्थर्व लिक्विड

वैशिष्ट्ये : कोरफड गर व इतर यकृतासाठी उपयुक्त औषधांपासून आसवारिष्ट पद्धतीने बनविलेले औषध.

उपयोग :

- भूक न लागणे, अपचन यांवर गुणकारी.
- यकृत विकार (कावीळ) व त्यामुळे होणारे त्वचा विकार यांवरही गुणकारी.

मात्रा : १० मि.लि. ते १५ मि.लि. तेवढेच पाणी मिसळून दोन्ही जेवणानंतर.

३० देणगीदारांना निवेदन ३०

आयकर अधिनियम 35 (1) (ii) व 80 (G) अंतर्गत देणया चेक / डिमांड ड्राफ्टने 'भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट' या नावाने स्विकारल्या जातील.

प्रकाशक : भारतीय संस्कृति दर्शन ट्रस्ट

संपादक : डॉ. सदानंद प्र. सरदेशमुख

विश्वशांति धाम, केसनंद रोड, वाघोली, पुणे - ४१२२०७,
फोन : ०२०-६७३४६००० / ९४४५५०८८९०

ईमेल : vsv@bsdt.in, वेबसाईट : www.bsdt.in

आयुर्वेद महाविद्यालय : ०२०-६७३४६१५२

आयुर्वेद हॉस्पिटल अॅण्ड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६१०४ / ६१३०

इंटिग्रेटेड कॅन्सर ट्रीटमेंट अॅण्ड रिसर्च सेंटर : ०२०-६७३४६००० / ६१२१

अर्थर्व नेचर हेल्थकेअर प्रा.लि. : ०२०-२०२६१३६४, ८४४६००९३७६

कृत चाणका